

DOSTĘPNOŚĆ SZANSĄ DLA BIZNESU

– przewodnik dla firm

Warszawa, grudzień 2020

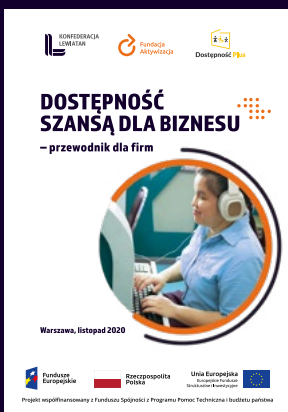
**Fundusze
Europejskie**

**Rzeczpospolita
Polska**

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

Autorzy publikacji:

Dariusz Gosk, Fundacja Aktywizacja

Sebastian Czech, Fundacja Aktywizacja

Opieka merytoryczna:

Konfederacja Lewiatan:

Małgorzata Lelińska

Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej:

Agnieszka Jąkańska, Anna Szybalska-Idzik,

Magdalena Olszewska, Marta Parowicz, Patrycja Żurek,

Piotr Brzozowski, Zuzanna Raszkowska

Opracowanie graficzne:

marfolio

Publikacja przygotowana w projekcie: „Dostępność szansą dla biznesu” na mocy umowy pomiędzy Konfederacją Lewiatan a Ministerstwem Funduszy i Polityki Regionalnej.

Dlaczego temat dostępności jest niezmiernie ważny dla prywatnych przedsiębiorstw?

Po pierwsze, w Polsce i całej Unii Europejskiej wprowadzane są obecnie regulacje prawne dotyczące dostępności. Po drugie, stosowanie zasad dostępności w projektowaniu, produkcji i sprzedaży produktów i usług pozwala dotrzeć do nowych, dużych grup klientów. Pozwala też odpowiedzieć na potrzeby rynku i zbudować przewagę konkurencyjną firm.

Osoby z niepełnosprawnościami oraz seniorzy są dużą grupą potencjalnych klientów Państwa firm. Warto więc swoje produkty i usługi optymalnie dostosować do ich potrzeb.

W publikacji zebrano podstawowe informacje związane z dostępnością istotne z punktu widzenia działalności przedsiębiorstw. Opracowanie ma charakter praktycznego poradnika. Znajdują się w nim konkretne porady oraz informacje z zakresu:

- tworzenia dostępnych serwisów internetowych
- prowadzenia dostępnych procesów rekrutacyjnych oraz przystosowania stanowiska pracy dla osób z niepełnosprawnościami
- aktualnych konkursów i możliwości finansowania, z których mogą skorzystać firmy

I. Czym jest dostępność?

Projektowanie różnego rodzaju udogodnień (np. podjazdów w budynkach, wind, oznaczeń wizualnych) kojarzy się głównie z osobami z niepełnosprawnościami. To one stanowią najbardziej wyrazistą grupę, która doświadcza barier i mierzy się z trudnościami. Na to zagadnienie trzeba jednak spojrzeć w szerszym kontekście. Wszyscy jesteśmy użytkownikami tej samej przestrzeni publicznej, produktów oraz usług. Odpowiednio przygotowana pochylnia prowadząca do budynku może służyć nie tylko osobie poruszającej się na wózku, ale i innym. Narzędzie to będzie pomocne dla rodzica z dziec-

kiem w wózku, osoby starszej poruszającej się z balkonikiem lub turysty z dużą i ciężką walizką. Dobrze zaprojektowana strona internetowa (zgodna z zasadami dostępności) jest użyteczna i wygodna dla wszystkich. Napisy do filmów są wykorzystywane nie tylko przez osoby niesłyszące, ale także uczące się języków obcych, podróżujące w głośnych środkach transportu. Łatwy do zrozumienia tekst pozwala wszystkim, nawet tym, którzy dopiero uczą się języka polskiego i korzystają z translatora, zrozumieć instrukcje i procedury. Jest wiele innych przykładów produktów, usług oraz nowoczesnych technologii, które pierwotnie zaprojektowane z myślą o osobach z niepełnosprawnościami, stały się popularne i użyteczne niezależnie od sprawności.

Dlatego ważne jest aby zrozumieć, że **dostępność to znoszenie barier** i to, że służy ona nam wszystkim. Każdy z nas może znaleźć się w sytuacji, w której będzie miał „szczególne potrzeby”. Mogą one wynikać ze stanu zdrowia (np. złamana noga) lub sytuacji, w której obecnie się znajduje (rodzice z dzieckiem wózkiem).

W takim rozumieniu **DOSTĘPNOŚĆ** jest odpowiednim sposobem organizacji środowiska fizycznego, budynków, obiektów, transportu, technologii, systemów informacyjno-komunikacyjnych, produktów i usług. **Dostępność umożliwia osobom ze szczególnymi potrzebami na korzystanie z nich na zasadzie równości z innymi osobami.** Jest ona niezbędna do prowadzenia niezależnego życia i uczestniczenia w życiu społecznym, zawodowym oraz gospodarczym.

Dostępność może być zapewniona przede wszystkim dzięki zastosowaniu koncepcji **projektowania uniwersalnego (ang. universal design)**, która oznacza projektowanie produktów, usług, środowiska, programów w taki sposób, aby były one użyteczne dla wszystkich, bez potrzeby ich specjalnej adaptacji. Projektowanie uniwersalne nie wyklucza jednak zastosowania specjalistycznych rozwiązań dla osób z niepełnosprawnościami, jeżeli jest to potrzebne. Znoszenie barier może odbywać się zatem również za pomocą **racjonalnych usprawnień**, czyli technologii i urządzeń kompensacyjnych dla osób ze szczególnymi potrzebami (np. specjalistycznych czytników dla osób niewidomych).

II. Program „Dostępność Plus”

Program „Dostępność Plus” jest inicjatywą publiczną na rzecz poprawy dostępności i znoszenia barier. Jego cel to zapewnienie osobom ze szczególnymi potrzebami równego dostępu do rozwiązań i usług oraz możliwości pełnego udziału w życiu społecznym, publicznym, zawodowym oraz gospodarczym. Program skierowany jest do wszystkich, ale w sposób szczególny do seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami.

Czym jest Program „Dostępność Plus”?

Program „Dostępność Plus” skupia się na szerszym wdrożeniu zasad – prawa i standardów oraz konkretnych rozwiązań wspierających dostępność. Działania w Programie są realizowane za pośrednictwem **konkursów i projektów dofinansowanych z Funduszy Europejskich i pieniędzy krajowych**.

WYMIENIONE DZIAŁANIA OBEJMUJĄ 8 OBSZARÓW:

architekturę

cyfryzację

transport

usługi

edukację

konkurencyjność

służbę zdrowia

koordynację

Wprowadzenie rozwiązań i przeprowadzenie pełnej zmiany w zakresie dostępności wymaga czasu i kompleksowego podejścia do obszarów, zasobów i zaangażowanych podmiotów. W tym celu powstała inicjatywa **„Partnerstwo na rzecz dostępności”**, która pomaga efektywnie wspierać realizację założeń Programu. Wśród sygnatariuszy dokumentu są: strona rządowa, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy, jednostki samorządu terytorialnego, ośrodki naukowo-badawcze. Podmioty te dążą do wypracowania optymalnych metod współpracy na rzecz wyrównywania szans i nieograniczonego dostępu do:

- otoczenia fizycznego, społecznego i kulturalnego
- rekreacji, wypoczynku i sportu
- opieki zdrowotnej
- edukacji
- pracy
- transportu
- informacji i środków komunikacji

Działania te są realizowane zgodnie z ideą dostępności oraz równego traktowania. Lista sygnatariuszy „Partnerstwa na rzecz dostępności” jest otwarta – mogą przystąpić do niego kolejne podmioty, które chcą realizować założenia Programu „Dostępność Plus”.

Jak z Programu korzystają pracodawcy?

Program to nie tylko konkretne rozwiązania z obszaru dostępności i realizacja złożonych celów społecznych. Dokument zakłada wsparcie dla firm, które zainteresowane są opracowaniem i wprowadzeniem na rynek innowacyjnych produktów (uwzględniających zasady projektowania uniwersalnego).

Zaplanowano:

- **wsparcie finansowe na prowadzenie badań z zakresu dostępności oraz uniwersalnego projektowania**, związanych np. z opracowaniem metod dostosowania produktów (mebli, mieszkań, sprzętu AGD) do specyficznych potrzeb użytkowników oraz zastosowaniem nowych technologii w dziedzinie dostępności (np. aplikacji do nauki programowania dla osób z niepełnosprawnościami)

- **wsparcie finansowe na wprowadzenie innowacyjnych usług i produktów**, projektowanych jako uniwersalne lub jako technologie kompensacyjne (preferencyjne instrumenty finansowe w postaci bonów finansowych, udzielane na każdym z etapów tworzenia finalnych produktów i usług dla osób o szczególnych potrzebach)
- **utworzenie specjalnych Centrów**, w których młode firmy będą mogły przetestować i zweryfikować swoje pomysły
- **zorganizowanie Targów Dostępności**, podczas których firmy będą mogły pokazać rozwiązania technologiczne dla osób ze szczególnymi potrzebami
- **promocję produktów dostępnych** z konkursu „Lider Dostępności priorytetowych branż”

III. Gdzie przedsiębiorcy mogą szukać wsparcia na działania związane z dostępnością?

W programie Dostępność Plus sukcesywnie organizowane są przedsięwzięcia, dzięki którym przedsiębiorcy otrzymują wsparcie na działania związane z dostępnością: finansowe oraz związane z budowaniem wizerunku firmy.

Poniżej prezentujemy obecnie dostępne konkursy skierowane do przedsiębiorców finansowane z Funduszy Europejskich.

1. Bony na innowacje dla mikro, małych i średnich przedsiębiorstw: etap 1 – usługowy – Dostępność Plus

TERMIN SKŁADANIA WNIOSEKÓW: 30 grudnia 2020 (IX runda)

CEL KONKURSU: sfinansowanie zakupu usług B+R opracowanych przez jednostki badawczo – naukowe. Działanie nakierowane jest na zaspakajanie specyficznych potrzeb osób z ograniczeniami funkcjonalnymi (fizycznymi, poznawczymi).

KTO MOŻE UBIEGAĆ SIĘ O DOFINANSOWANIE PROJEKTU?

Mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa, które prowadzą działalność gospodarczą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej potwierdzoną wpisem do odpowiedniego rejestru.

NA CO PRZEZNACZONE SĄ PIENIĄDZE?

Zakup od jednostki naukowej usługi polegającej na opracowaniu nowego lub znacząco ulepszanego wyrobu, usługi, technologii lub nowego projektu wzorniczego.

WYSOKOŚĆ DOFINANSOWANIA:

- możesz otrzymać maksymalnie 340 000 zł
- całkowity koszt projektu musi zamknąć się w kwocie 400 000 zł
- wkład własny – co najmniej 15% całkowitego kosztu projektu (w zależności od regionu i wielkości firmy)

ŹRÓDŁO FINANSOWANIA: Program Inteligentny Rozwój

ORGANIZATOR KONKURSU: Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości

Więcej informacji i dokumenty niezbędne do udziału w konkursie:

<https://www.parp.gov.pl/component/grants/grants/bony-na-innowacje-etap-1-uslugowy-dostepnosc-plus>

2. Bony na innowacje dla mikro, małych i średnich przedsiębiorstw: etap 2 – inwestycyjny – Dostępność Plus

TERMIN SKŁADANIA WNIOSKÓW: 30 grudnia 2020 (X runda – planowane kolejne „kroczące” za etapem I)

CEL KONKURSU: sfinansowanie wprowadzenia w życie pomysłu na innowację technologiczną opracowaną przez jednostkę naukową w I etapie konkursu. Działanie nakierowane jest na zaspokojenie specyficznych potrzeb osób z ograniczeniami funkcjonalnymi (fizycznymi, poznawczymi).

KTO MOŻE UBIEGAĆ SIĘ O DOFINANSOWANIE PROJEKTU?

- mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa, które prowadzą działalność gospodarczą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej potwierdzoną wpisem do odpowiedniego rejestru
- mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa, które z sukcesem zakończyły I etap Bonu na innowacje i mają zaakceptowany przez PARP wniosek o płatność końcową

NA CO PRZEZNACZONE SĄ PIENIĄDZE?

- zakup maszyn i urządzeń niezbędnych do wprowadzenia na rynek innowacji technologicznej opracowanej przez jednostkę naukową
- zakup patentów, licencji, know-how oraz innych praw własności intelektualnej

WYSOKOŚĆ DOFINANSOWANIA:

- możesz otrzymać maksymalnie 560 000 zł
- całkowity koszt projektu musi zamknąć się w kwocie 800 000 zł
- wkład własny – co najmniej 30% całkowitego kosztu projektu (w zależności od regionu i wielkości firmy)

ŹRÓDŁO FINANSOWANIA: Program Inteligentny Rozwój

ORGANIZATOR KONKURSU: Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości

Więcej informacji i dokumenty niezbędne do udziału w konkursie:

<https://www.parp.gov.pl/component/grants/grants/bony-na-innowacje-dla-msp-etap-2-inwestycyjny-dostepnosc-plus>

3. Design dla przedsiębiorców – Dostępność Plus

TERMIN SKŁADANIA WNIOSEKÓW: od 24 listopada 2020 do 28 lutego 2021
(I runda)

CEL KONKURSU: dofinansowanie opracowania nowego lub ulepszanego projektu wzorniczego. Jego efektem ma być wprowadzenie na rynek innowacji produktowej oraz dofinansowanie niezbędnej inwestycji. Innowacja produktowa ma zaspokoić specyficzne potrzeby osób z ograniczeniami funkcjonalnymi (fizycznymi i poznawczymi).

KTO MOŻE UBIEGAĆ SIĘ O DOFINANSOWANIE PROJEKTU?

Mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa, które prowadzą działalność gospodarczą na terytorium Polski poza Polską Wschodnią (tj. województwami: lubelskim, podlaskim, podkarpackim, świętokrzyskim i warmińsko-mazurskim).

NA CO PRZEZNACZONE SĄ PIENIĄDZE?

Usługi dotyczące profesjonalnego procesu wzorniczego, w tym:

- usługi audytu wzorniczego i otoczenia rynkowego
- usługi przygotowania strategii opracowania nowego projektu wzorniczego
- usługi prototypowania i testów, z wyłączeniem zakupu środków trwałych oraz wartości niematerialnych służących zbudowaniu prototypu oraz jego przetestowaniu)
- usługi doradcze w zakresie wprowadzenia nowego lub ulepszanego produktu, z wyłączeniem usług doradczych, które mają charakter ciągły i okresowy, jak również związanych ze zwykłymi kosztami operacyjnymi przedsiębiorcy, takimi jak usługi doradztwa podatkowego, regularne usługi prawnicze lub reklama

Realizacja inwestycji, w tym:

- zakup środków trwałych służących wprowadzeniu nowego lub ulepszanego produktu
- zakup patentów, licencji, know-how służących wprowadzeniu nowego lub ulepszanego produktu

WYSOKOŚĆ DOFINANSOWANIA:

- możesz otrzymać maksymalnie 1 125 000 zł
- całkowity koszt projektu musi zamknąć się w kwocie 1 500 000 zł
- wkład własny to co najmniej 15% całkowitego kosztu projektu (w zależności od regionu i wielkości firmy)

ŹRÓDŁO FINANSOWANIA: Program Inteligentny Rozwój

ORGANIZATOR KONKURSU: Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości

Więcej informacji i dokumenty niezbędne do udziału w konkursie:

<https://www.parp.gov.pl/component/grants/grants/design-dla-przedsiębiorcow-dostepnosc-plus>

Aktualna informacja o konkursach realizowanych z Funduszy Europejskich znajduje się pod linkiem

<https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/skorzystaj/harmonogramy-naborow-wnioskow/harmonogramy-na-2021-rok/#/domyslne=1>

Poniżej prezentujemy możliwości uzyskania wsparcia z już realizowanych projektów finansowanych z Funduszy Europejskich:

1. INNOWACJE SPOŁECZNE

Przedsiębiorcy, którzy mają pomysł na inicjatywę o charakterze społecznym, organizacyjnym czy usługowym, mogą ubiegać się o dotację na realizację **innowacji społecznej**.

KTO MOŻE UBIEGAĆ SIĘ O DOFINANSOWANIE POMYSŁU?

Nie ma ograniczeń podmiotowych dla grantobiorców – mogą być nimi między innymi osoby prywatne, grupy nieformalne, firmy, organizacje pozarządowe.

NA CO PRZEZNACZONE SĄ PIENIĄDZE?

W konkursie planowane jest wypracowanie ok. 200 różnego typu innowacji społecznych (rozwiązania, produkty lub usługi, dzięki którym osoby starsze lub z niepełnosprawnościami będą mogły samodzielnie funkcjonować w życiu codziennym)

WYSOKOŚĆ DOFINANSOWANIA:

Na każdą z nich zaplanowano dofinansowanie w kwocie maksymalnie do 100 tys. zł. Dzięki temu znacznie uproszczona jest formuła aplikowania o pieniądze.

PODMIOTY, KTÓRE UDZIELAJĄ WSPARCIA:

Aby uzyskać pomoc merytoryczną i finansową należy zgłosić się do jednego z 5 działających inkubatorów dostępności (nabory przeprowadzane są etapami – informacje o dokładnych terminach można uzyskać kontaktując się bezpośrednio z danym inkubatorem:

- Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie
<https://www.roops.krakow.pl/lewa/inkubator-dostepnosci-35.html>
- Stowarzyszenie na Rzecz Spółdzielni Socjalnych
<https://innowacje.spoldzielnie.org/>
- DGA S.A. <http://www.inkubatorwielkichjutra.pl/>
- Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Gospodarczych DELTA PARTNER
<https://dobreinnowacje.pl/>
- Podkarpacka Akademia Przedsiębiorczości
<http://www.pap.rzeszow.pl/projekty/innoes/projekt-innoes/#>

Zadaniem inkubatorów jest udzielanie wsparcia innowatorom społecznym przy opracowaniu swojego pomysłu i wybranie najlepszych z nich do przetestowania. W dalszej fazie inkubator będzie upowszechniał te rozwiązania, które najlepiej sprawdzą się w praktyce i mają największy potencjał do skalowania.

ŹRÓDŁO FINANSOWANIA: Program Wiedza Edukacja Rozwój

2. Dostępność szansą na rozwój – dofinansowanie szkoleń i doradztwa dla firm

JAKI JEST ZAKRES TEMATYCZNY?

Przedmiotem jest dofinansowanie projektów, których realizacja pozwoli na aktywizację przedsiębiorców w obszarze technologii asystujących i kompensacyjnych oraz uniwersalnego projektowania.

NA CO PRZEZNACZONE SĄ PIENIĄDZE?

- szkolenia z zakresu technologii kompensacyjnych i asystujących i zasad uniwersalnego projektowania
- komercjalizacja rozwiązań z zakresu technologii asystujących i kompensacyjnych oraz uniwersalnego projektowania
- doradztwo związane bezpośrednio z działaniami szkoleniowymi

Udział w projektach jest w 100% dofinansowywany z pieniędzy projektu – nie przewiduje się wkładu własnego przedsiębiorców.

KTO MOŻE UBIEGAĆ SIĘ O DOFINANSOWANIE POMYSŁU?

Wsparcie może być udzielane firmom mikro, małym, średnim i dużym. Uczestnikami projektów są przedsiębiorcy (i ich pracownicy) mający siedzibę na terenie makroregionu, którego dotyczy dany projekt.

PODMIOTY UDZIELAJĄCE WSPARCIA W POSZCZEGÓLNYCH MAKROREGIONACH:

MAKROREGION NR 1 – województwo: kujawsko-pomorskie, podlaskie, pomorskie, warmińsko-mazurskie

Tytuł projektu: Dostęp do wiedzy kluczem do zwiększenia Dostępności

Realizator: Ośrodek Doradztwa i Treningu Kierowniczego

Adres e-mail: oditk@oditk.pl

Adres strony: <https://www.oditk.eu/projekty/dostep-do-wiedzy-kluczem-do-zwiekszenia-dostepnosci>

MAKROREGION NR 2 – województwo: lubelskie, mazowieckie

Tytuł projektu: Przepis na Rozwój – Dostępność szansą na rozwój

Realizator: HRP Group Sp. z o.o.

Adres e-mail: biuro@hrp.com.pl

Adres strony www: www.hrp.com.pl

MAKROREGION NR 3 – województwo: małopolskie, podkarpackie, świętokrzyskie

Tytuł projektu: Dostępny przedsiębiorca – szkolenia i doradztwo w zakresie technologii asystujących, kompensacyjnych i projektowania uniwersalnego

Realizator: UTILITIA Sp. z o.o.

Kontakt e-mail: anna.rozborska@utilitia.pl

Adres strony www: www.utilitia.pl

MAKROREGION NR 4 – województwo: łódzkie, opolskie, śląskie

Tytuł projektu: Na plusie – dostępność szansą rozwoju przedsiębiorstw

Realizator: Certes Spółka z o.o.

Kontakt e-mail: kontakt@certes.pl

Adres strony www: www.certes.pl

MAKROREGION NR 5 – województwo: dolnośląskie, lubuskie, zachodnio-pomorskie, wielkopolskie

Tytuł projektu: Dostępny design

Realizator: DGA S.A.

Kontakt e-mail: projekty@dga.pl

Adres strony www: www.dga.pl

Źródło finansowania: Program Wiedza Edukacja Rozwój

3. Konkurs „Lider Dostępności priorytetowych branż” (o charakterze wizerunkowym)

HARMONOGRAM KONKURSU: inicjatywa cykliczna, konkurs powtarzany co roku

CEL KONKURSU: wyłonienie i promocja wysokiej jakości produktów opartych na idei projektowania uniwersalnego, określanych mianem „produkt dostępny”, wybranych z 12 priorytetowych branż określonych w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju:

- sprzęt medyczny
- maszyny i urządzenia
- kosmetyki
- „Moda Polska” (sektor odzieżowy, obuwniczy, galanteryjny oraz jubilerski)
- IT/ICT
- Meble
- biotechnologia i farmacja
- usługi prozdrowotne
- polskie specjalności żywnościowe
- budowa i wykańczanie budowli
- jachty i łodzie rekreacyjne
- części samochodowe i lotnicze

KTO JEST ZAPROSZONY DO KONKURSU?

W konkursie mogą wziąć udział przedsiębiorcy, którzy: prowadzą działalność na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej; przestrzegają przepisów prawa; osiągają wyróżniające się wyniki gospodarcze; przestrzegają zasad etyki i uczciwej konkurencji; inwestują w rozwój firmy oraz terminowo i rzetelnie regulują należności o charakterze publiczno-prawnym; wytwarzają produkty lub świadczą usługi, spełniające kryteria dostępności.

ORGANIZATOR KONKURSU: Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii

Więcej informacji: <https://www.gov.pl/web/rozwoj-praca-technologie/konkurs-lider-dostepnosci-priorytetowych-branz>

IV. Zasady realizacji projektów unijnych zapewniających dostępność (standardy dostępności dla polityki spójności w latach 2014-2020)

Pracodawcy, którzy korzystają lub realizują projekty finansowane z Funduszy Europejskich i budżetu krajowego zobowiązani są do stosowania „zasad

równości szans i niedyskryminacji” oraz **zapewnienia dostępności dla osób z niepełnosprawnościami**.

Wytyczne w tym zakresie opisane są w **Standardach dostępności dla polityki spójności 2014-2020**. Ogólnodostępne projekty powinny z góry zakładać, że ich odbiorcami mogą być osoby z różnego rodzaju niepełnosprawnościami. Potencjalne bariery architektoniczne, komunikacyjne czy cyfrowe nie mogą być zatem powodem wykluczenia. Standardy dotyczą wszystkich usług, produktów, rozwiązań i działań, które są przedmiotem projektu.

Standardy uwzględniają potrzeby osób z różnymi niepełnosprawnościami:

- z niepełnosprawnością ruchu
- niewidomych i słabowidzących
- głuchych i słabosłyszących
- z niepełnosprawnością intelektualną
- z zaburzeniami lub chorobami psychicznymi

Standardy zawierają wytyczne **obligatoryjne do spełnienia** oraz **fakultatywne (dobre praktyki)**, które rekomendowane są jako działania dodatkowe. Realizacja standardów to w pierwszej kolejności zasady **uniwersalnego projektowania**, a dopiero w drugiej mechanizm **racjonalnych usprawnień**. Podmioty powinny dążyć do zapewnienia pełnej dostępności na każdym z etapów realizacji projektów.

Standardy podzielone są na 6 obszarów:

- **szkoleniowy** – prowadzenie dostępnych szkoleń, kursów, warsztatów, doradztwa
- **edukacyjny** – dostępność budynków i pomieszczeń, w których mają miejsce działania projektowe
- **informacyjno-promocyjny** – dostępność materiałów informacyjno-promocyjnych oraz zasad organizacji wydarzeń, spotkań, eventów
- **transportowy** – dostosowania infrastruktury i pojazdów do potrzeb osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności
- **cyfrowy** – korzystanie z technologii i rozwiązań, które ułatwiają komunikację, np. z osobami z niepełnosprawnościami wzroku i słuchu

Podstawowe zasady zapewnienia dostępności dla osób z różnymi niepełnościami to:

- **miejsca realizacji projektu (budynki, sale szkoleniowe)** w pełni dostępne dla osób z niepełnosprawnościami (podjazdy, platformy, krzesła dźwigowe, windy, podnośniki, elementy kontrastowe i wypukłe dla niewidomych i słabowidzących)
- **specjalistyczny transport** na przykład na miejsce udzielenia usługi
- **wsparcie asystenta, który pomaga** w dotarciu do budynku oraz w korzystaniu z usług oferowanych w projekcie
- **zakup i instalacja programów, które ułatwiają komunikację** z osobami z niepełnosprawnościami wzroku i słuchu (między innymi lupy, programy mówiące, kamery, urządzenia drukujące w Braille, systemy FM, pętle indukcyjne)
- **materiały projektowe** w innych dostępnych wersjach (na przykład drukowane w alfabecie Braille'a, powiększonej czcionce, w tłumaczeniu na język łątowny oraz język migowy, materiały w wersjach alternatywnych – audio, rysunki, symbole)
- **wydłużony czas wsparcia** konieczny dla osób, które wymagają tego ze względu na swoją niepełnosprawność
- możliwość wejścia do budynku **osobie niewidomej z psem asystującym/ psem przewodnikiem**

Pełny opis standardów i wytycznych znajduje się pod linkiem

<https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/dokumenty/wytyczne-w-zakresie-realizacji-zasady-rownosci-szans-i-niedyskryminacji-oraz-zasady-rownosci-szans/>

V. Dyrektywa Unii Europejskiej w sprawie dostępności produktów i usług (Europejski akt o dostępności)

Sytuacja niektórych branż i firm zmieni się w czerwcu 2025 roku. Zaczną wtedy obowiązywać przepisy o dostępności produktów i usług, które wynikają z dyrektywy Unii Europejskiej.

Jej głównym celem jest ujednoczenie **przepisów państw członkowskich Unii Europejskiej w zakresie dostępności niektórych produktów i usług**. Różnice w systemach prawnych stwarzają przeszkodę w ich płynnym obrocie. Wpływa to na funkcjonowanie małych i średnich firm. Na przedsiębiorcach wymusza to stosowanie odrębnych zasad na danym rynku. Wiąże się także z dodatkowym kosztem, który hamuje wzrost gospodarczy i konkurencyjność. Ujednoczenie zasad wzmacnia wewnętrzny rynek zbytu danego państwa oraz polepsza dostępność informacji.

Dostępne usługi i produkty są dla wielu osób wstępnym warunkiem uczestniczenia w życiu społecznym i gospodarczym. Umożliwiają aktywność edukacyjną czy zawodową oraz samodzielność w realizacji codziennych spraw życiowych.

Dyrektywa ma zastosowanie nie tylko do osób z niepełnosprawnościami. Odnosi się również do pozostałych osób o szczególnych potrzebach (m.in. osoby starsze, kobiety w ciąży).

W rezultacie, ustanowienie i stosowanie ujednoczonych wymogów dostępności ma służyć zarówno potrzebom konsumentów, jak i podmiotów gospodarczych.

Dyrektywa bierze pod uwagę realia funkcjonowania firm, w tym mikroprzedsiębiorców. Uwzględnia też wpływ obciążeń związanych z wprowadzaniem dostępności produktów i usług na zakres obowiązków przedsiębiorców.

Dyrektywa określa:

- zbiór norm i kryteriów, którymi należy się kierować
- obowiązki producentów, importerów, dystrybutorów, upoważnionych przedstawicieli, usługodawców
- wymogi dostępności produktów i usług
- sposób egzekwowania przepisów i sankcje
- nadzór rynku produktów i zgodności usług w zakresie dostępności
- klauzule ochronne dla firm

Poniżej wymieniamy najważniejsze wymogi zawarte w dokumencie:

- świadczenie usługi lub części usługi przez podwykonawcę nie powinno tworzyć barier w dostępności

- dostępność powinna być, w miarę możliwości, zapewniona na zasadzie projektowania uniwersalnego – produkty i usługi należy projektować w taki sposób, aby były praktyczne dla wszystkich użytkowników
- zasady przyjęte w dyrektywie powinny w takim samym stopniu dotyczyć przedsiębiorstw prywatnych, jak i państwowych

Elementy podlegające zasadom dostępności, które wyszczególniono w dyrektywie to między innymi:

- systemy operacyjne, komputery stacjonarne, laptopy, tablety i smartfony
- terminale płatnicze i bankomaty
- routery i modemy
- automaty biletowe
- strony internetowe
- aplikacje internetowe i aplikacje mobilne
- e-książki
- usługi łączności elektronicznej (w tym systemy alarmowe)
- usługi handlu elektronicznego
- usługi bankowości
- cyfrowe usługi informacyjne w transporcie pasażerskim

VI. Ustawa o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami

Ustawa jest kluczowym elementem Programu „Dostępność Plus”. Jej głównym celem jest poprawa warunków życia i funkcjonowania **osób ze szczególnymi potrzebami**.

Ustawa realizuje postanowienia Konwencji ONZ o prawach osób z niepełnosprawnościami (międzynarodowy instrument prawny, który ustanawia minimalne standardy w zakresie równego traktowania tych osób). Wskazuje ona elementy, które gwarantują dostępność i znoszą bariery. Ustawa określa obowiązki, jakie muszą spełnić przedsiębiorstwa sektora publicznego. Zakłada też systematyczną poprawę dostępności w różnych jej obszarach. Podmioty publiczne są zobowiązane do spełnienia wymogów zawartych w tym akcie prawnym na przynajmniej **minimalnym poziomie**.

DOSTĘPNOŚĆ MA BYĆ ZAPEWNIONA W TRZECH DZIEDZINACH:**architektonicznej****cyfrowej****informacyjno-komunikacyjnej****Dostępność architektoniczna:**

- umożliwienie swobodnego dostępu do przestrzeni pionowych i poziomych budynków oraz wszystkich pięter dla osób o ograniczonej mobilności
- zapewnienie środków specjalistycznych, które umożliwią dostęp do wszystkich miejsc w budynku (nie dotyczy pomieszczeń technicznych)
- zapewnienie informacji wizualnych, głosowych lub dotykowych, które informują o rozkładzie pomieszczeń
- umożliwienie wejścia do budynku z psem asystującym
- zagwarantowanie skutecznej ewakuacji osób ze szczególnymi potrzebami

Dostępność cyfrowa:

- zapewnienie dostępności stron internetowych oraz aplikacji mobilnych zgodnie ze standardem WCAG 2.1 (szczegółowe wytyczne zawarte są w ustawie o zapewnieniu dostępności cyfrowej)
- dostosowanie układu, struktury i treści strony tak, aby były czytelne np. dla osób niedowidzących
- udostępnianie multimediów, opracowanych zgodnie ze standardem WCAG 2.1
- zagwarantowanie alternatywnego dostępu do treści publikowanych na stronie

Dostępność informacyjno-komunikacyjna:

- wprowadzenie elementów ułatwiających komunikację (np. tłumacz polskiego języka migowego)
- zastosowanie technologii, które ułatwią słyszenie osobom z zaburzeniami słuchu (np. pętle indukcyjne)

- umieszczenie na stronie internetowej pliku z informacjami o działalności podmiotu publicznego (plik musi zawierać tekst odczytywalny maszynowo, treść nagrany w polskim języku migowym oraz treści łatwe do czytania)
- dostosowanie innych metod komunikacji na wniosek osoby ze szczególnymi potrzebami

Spełnienie wymogów zapisanych w Ustawie o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami zostało rozłożone w czasie, tak aby każda instytucja mogła przygotować się do ich realizacji. Podmioty publiczne zobowiązane są m.in. do spełnienia założeń wynikających z art. 6 ustawy, powołania Koordynatorów dostępności w instytucjach oraz składania cyklicznych raportów z postępu prac nad wprowadzaniem dostępności.

Inne ważne założenia ustawy:

- **utworzenie Funduszu Dostępności.** Pieniądze przeznaczone na udzielenie pożyczek w celu dostosowania budynków użyteczności publicznej oraz budynków mieszkalnictwa wielorodzinnego. Pieniędźmi zarządza Bank Gospodarstwa Krajowego
- **możliwość złożenia skargi na brak dostępności.** Osoba ze szczególnymi potrzebami będzie mogła zgłosić prośbę o zapewnienie dostępności do danej instytucji (przepis będzie obowiązywał od 6 września 2021). Niewłaściwa reakcja lub brak działań może skutkować złożeniem skargi do Prezesa Państwowego Funduszu Osób z Niepełnosprawnościami, a w konsekwencji – karą pieniężną

Przepisy ustawy istotne dla przedsiębiorstw prywatnych

Ustawa nie nakłada specyficznych obowiązków na firmy z sektora prywatnego. Pojawiają się w niej jednak rozwiązania, które mają zachęcić przedsiębiorstwa prywatne do zadbania o dostępność swoich organizacji.

Zgodnie z ustawą firmy prywatne mogą wziąć udział w dobrowolnym audycie dostępności. Jeśli spełnią jego wymogi, otrzymają prawo do obniżenia o 5% comiesięcznych wpłat przekazywanych do Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Wpłaty do Funduszu Rehabilitacji Osób Niepeł-

nosprawnych są obowiązkowe dla firm, które nie osiągną odpowiedniego wskaźnika zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami (minimum 6% zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami w przypadku firm zatrudniających łącznie powyżej 25 osób). Przedsiębiorstwo, które pozytywnie przejdzie audyt, otrzyma także certyfikat potwierdzający dostępność. Nabór i wytyczne dotyczące audytu mają zostać ogłoszone w drugim kwartale 2021 roku. Informacja o podmiotach certyfikujących pojawi się w Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej. Certyfikacja będzie płatna.

Podmiot, który finansuje konkretne zadanie z pieniędzy publicznych lub zleca zamówienie publiczne przedsiębiorstwu prywatnym, musi określić założenia dotyczące dostępności.

W umowie pomiędzy zlecającym a przedsiębiorstwem prywatnym muszą znaleźć się postanowienia, które określają minimalne wymagania dostępności na podstawie art. 6 Ustawy o zapewnieniu dostępności. Przepis ten będzie obowiązywał od 21.09.2021 r.

Ustawa może mieć wpływ na:

- **branżę budowlaną**, która realizuje zadania finansowane z pieniędzy publicznych. Inwestorzy już na etapie projektowania muszą wprowadzić zasady dostępności bazujące na projektowaniu uniwersalnym
- **sektor bankowy**. Umowy dla klientów z niepełnosprawnościami w sektorze bankowym powinny być dostępne zgodnie ze standardami opisanymi w ustawie. Projekty umów muszą być przygotowane także w postaci nagrania audio lub w Polskim Języku Migowym. Należy pamiętać o umowach drukowanych w alfabecie Braille'a oraz dostosowanej wielkości czcionki

Przedsiębiorca prywatny, który wynajmuje pomieszczenia i budynki podmiotom publicznym, nie ma obowiązku dostosowywania nieruchomości pod kątem trwałych zmian. Ustawa określa jednak elementy, które można wprowadzić i w razie konieczności zdemontować.

VII. Główne wymogi dotyczące dostępnych stron internetowych

Dostępność strony internetowej Twojej firmy

To nie tylko lepsza czytelność treści, ale również szansa na pozyskanie nowych grup klientów. Wśród nich mogą znaleźć się osoby z niepełnosprawnościami, seniorzy, obcokrajowcy – osoby ze szczególnymi potrzebami. Wszyscy oni uzyskają dostęp do zamieszczanych treści i informacji.

Dostępna strona internetowa może wspomóc rekrutację i otworzyć przedsiębiorstwo na zatrudnienie osób z niepełnosprawnościami. Dostępne oferty pracy są atrakcyjne dla kandydatów i ważne z punktu widzenia działań CSR (Corporate Social Responsibility, czyli Społeczna Odpowiedzialność Biznesu). Budowanie wizerunku przedsiębiorstwa otwartego na relacje z różnego rodzaju grupami społecznymi (w tym osobami ze szczególnymi potrzebami) staje się standardem. Zapewnienie prostej w obsłudze strony internetowej to krok w przyszłość. Należy go wykonać, aby zacząć czerpać korzyści płynące z dostępności.

Obowiązki wynikające z ustawy o dostępności stron internetowych

Serwisy internetowe powinny być zgodne ze standardem WCAG 2.1. (z angielskiego. Web Content Accessibility Guidelines). Jest to zbiór dokumentów i wytycznych. Zawierają zalecenia na temat tworzenia serwisów internetowych w sposób dostępny dla osób z niepełnosprawnościami.

Konieczność zapewnienia dostępności cyfrowej stron internetowych dotyczy tylko podmiotów publicznych. Jednak przedsiębiorcy prywatni, którzy biorą udział w przetargach i zamówieniach publicznych także muszą zapewnić dostępność danej usługi i spełnić obowiązki wynikające z ustawy.

Praktyczne rozwiązania z zakresu dostępności stron internetowych

Przeprowadzenie szczegółowego audytu cyfrowego i wprowadzenie koniecznych zmian wymaga znajomości specyficznych zagadnień architektury strony internetowej i języków programowania.

Istnieje jednak **kilka prostych i powtarzalnych zasad**, które należy stosować podczas sprawdzania dostępności swojego portalu:

- **układ strony** musi być dobrze rozplanowany i podzielony na sekcje. Istotna jest spójność podstron portalu oraz zachowanie możliwości nawigacji za pomocą klawiatury. Należy pamiętać o „wskaźniku fokusu”, czyli wyróżnieniu miejsca, w którym aktualnie się znajdujemy
- **animacje i poruszające się elementy** nie powinny być stosowane z racji na rozpraszenie i utrudnienia dla osób niedowidzących
- **kontrast pomiędzy tłem, a treścią** musi być zachowany na odpowiednim poziomie (minimalny współczynnik wynosi 4.5:1). Zasadom kontrastu nie podlega logotyp
- **multimedia widoczne na stronie** powinny zawierać tekst alternatywny (opis obrazu dla osób z wadami wzroku), audiodeskrypcję (opis obrazu dla osób niewidomych) oraz napisy dla niesłyszących
- **elementów w formatach PDF, Word i innych** nie umieszcza się w formie skanów (narzędzia, które służą do „czytania tekstu” dla osób niewidomych nie poradzą sobie z nimi). Zaleca się używanie tzw. „czcionek bezszeryfowych” (Calibri, Arial, Tahoma oraz Verdana w rozmiarze 14 pkt lub więcej). W dokumentach należy unikać kursywy i justowania. Zalecane są równe odstępy pomiędzy wyrazami oraz nieprzekraczanie 70-80 znaków na wiersz. Tekst powinien mieć przejrzystą strukturę i być łatwy do zrozumienia, najlepiej bez specjalistycznego słownictwa
- **dostęp do strony internetowej musi być zapewniony z urządzenia przenośnego**, a orientacja pionowa i pozioma urządzenia nie powinna zniekształcać treści strony

Wsparcie z zakresu dostępności cyfrowej

Wiele firm oferuje odpłatne usługi audytów stron internetowych oraz przygotowania ich zgodnie ze standardem WCAG 2.1. Na rynku dostępnych jest jednak wiele darmowych narzędzi i technologii, które wspomagają badanie i zapewnienie dostępności we własnym zakresie:

- **walidatory** – narzędzia, które służą do automatycznego badania poprawności kodu HTML z normami HTML i XHTML. Umożliwiają one przebadanie pojedynczej strony pod względem zgodności ze standardem WCAG. Przykłady:

<https://wave.webaim.org/> (bada zgodność z normami WCAG)
<https://validator.utilitia.pl/> (bada zgodność z normami WCAG 2.0)
<https://www.powermapper.com/products/sortsite/checks/accessibility-checks/> (bada zgodność z normami WCAG 2.0 oraz WCAG 2.1)

- **narzędzia do badania kontrastu** – pozwalają krok po kroku określić dostępność strony na minimalnym poziomie w zakresie zastosowanej kolorystyki. Nie wymagają one specjalistycznej wiedzy z obszaru architektury strony i programowania. Badanie kontrastu polega na porównaniu kolorów pomiędzy tekstem użytym na stronie a tłem. Minimalny kontrast powinien wynosić 4.5:1 (przy dużych tekstach dopuszczalny jest 3:1). Przykłady:
<https://contrastchecker.com/>
<http://colorsafe.co/>
<https://contrast-ratio.com/>
<https://www.giacomo.page/en/colorwheel/wheel.php>
- **inne narzędzia, które mogą wspomóc pracę nad dostępnością**, to m.in:
<https://jasnopis.pl/aplikacja> – badanie zrozumiałości tekstu
PDF Accessibility Checker 2.0 – sprawdzenie dostępności dokumentów PDF pod kątem norm WCAG
Adobe Acrobat Pro, PAVE, <https://pave-pdf.org/> – badanie dostępności dokumentów PDF
<https://youdescribe.org/> – pozwala na przygotowywanie audiodeskrypcji do materiałów zamieszczanych na platformie YouTube
<https://amara.org/pl/> – umożliwia wykonanie napisów do filmów

VIII. Dostępne miejsca pracy i rekrutacja otwarta na osoby z niepełnosprawnościami

Osoby z niepełnosprawnościami stanowią niewykorzystaną szansę na polskim rynku pracy. Otworzenie się firm na ich zatrudnianie znosi bariery. Należy odpowiednio przygotować procesy rekrutacji oraz właściwie dostosować środowiska pracy. Wbrew powszechnej opinii, nie jest to proces czasochłonny i skomplikowany. W wielu obszarach rozwiązania skierowane do osób z niepełnosprawnościami nie różnią się niczym od standardowych działań HR. Poniżej przedstawiamy kilka podstawowych założeń, o których warto pamiętać.

Ogłoszenia o pracę

Ogłoszenia powinny być sformułowane w sposób prosty i czytelny. Warto przygotować szczegółowy opis wymagań związanych ze stanowiskiem pracy. Mogą mieć one istotne znaczenie w odniesieniu do różnych rodzajów niepełnosprawności. Informacja o „dostępności miejsca pracy” jest bardzo istotna. Dzięki niej osoba z niepełnosprawnością będzie wiedziała, czy może poradzić sobie samodzielnie, czy będzie potrzebowała wsparcia asystenta. Taka informacja pomoże jej podjąć decyzję o aplikowaniu na to stanowisko.

W ogłoszeniu warto zamieścić informacje o:

- warunkach architektonicznych budynku i stopniu jego dostosowania do potrzeb osób o ograniczonej mobilności (np. zdanie „Budynek w pełni dostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnościami ruchu.”)
- specyficznych warunkach pracy (np. informacje o pracy na wysokości, potrzebie dźwigania, mobilności i wyjazdach służbowych)
- zaproszeniu do aplikowania osób z niepełnosprawnościami (np. zdanie „Zachęcamy do kandydowania osoby z niepełnosprawnościami.” lub „Miejsce otwarte na osoby z niepełnosprawnościami.”)
- zapewnianiu dostępności podczas procesu rekrutacji (np. zdanie „Staramy się zapewnić dostępność miejsca pracy na każdym etapie. Jeśli potrzebujesz usprawnień podczas procesu aplikacji lub rozmowy rekrutacyjnej – skontaktuj się z nami na podany w ogłoszeniu e-mail/telefon.”)

Rozmowa kwalifikacyjna

Zapraszając kandydata na spotkanie, warto zapytać, czy ma jakieś oczekiwania w zakresie specjalnych potrzeb. Na przykład czy:

- potrzebuje specjalnego miejsca (np. dostosowanego do osób o ograniczonej mobilności)
- jest mu potrzebna pomoc związana z daną niepełnosprawnością (np. tłumacz językowy, wsparcie asystenta).
- woli rozmawiać przez telefon czy komunikator (szczególnie istotne w czasie ograniczonej mobilności czy izolacji)

Jeśli w trakcie spotkania wykorzystujesz dodatkowe materiały (np. testy, formularze zadań, materiały drukowane), powinny one być dostosowane do konkretnej niepełnosprawności (np. osób niewidomych czy niedowidzących):

- zrezygnuj z tła, wzorów, grafiki i używaj czcionek bezszeryfowych (Arial, Tahoma, Calibri)
- tekst pozostaw wyrównany do lewej strony
- dokumenty w wersji elektronicznej zapisz w otwartym formacie (.doc, .pdf, .rtf)
- zdjęcia, tabele, wykresy powinny być dokładnie opisane i zawierać tzw. tekst alternatywny
- dokumenty w formie skanu (nie dostępne dla czytników, którymi posługują się osoby niewidome) powinny zawierać dołączony plik tekstowy z pełną treścią zeskanowanego dokumentu

Przebieg rozmowy kwalifikacyjnej z osobą z niepełnosprawnością nie powinien różnić się od spotkań z pozostałymi kandydatami. Nie zwalnia to nas jednak z odpowiedniego przygotowania. Należy zadbać o elementy, które mogą mieć znaczenie na poszczególnych etapach rekrutacji. Podstawą oceny i weryfikacji kandydatów powinny być przede wszystkim ich kompetencje i kwalifikacje. W trakcie spotkania należy zadbać o atmosferę komfortu i zaufania. Osoba, która ubiega się o pracę sama powinna określić, jak niepełnosprawność może wpłynąć na wykonywane przez nią obowiązki. Skupiamy się nie na analizie ograniczeń i trudności, ale poszukiwaniu rozwiązań. Zapewniamy dostępność stanowiska pracy do danej niepełnosprawności.

Dostosowanie stanowiska i środowiska pracy

Od 31 marca 2010 r. w polskim prawie został zniesiony w obowiązek uzyskania pozytywnej opinii inspektora pracy o przystosowaniu stanowiska pracy do potrzeb pracownika z niepełnosprawnością. Pracodawca jednak nadal ma obowiązek dostosować stanowisko, jeśli wymaga tego dana niepełnosprawność.

Należy pamiętać, że większość niepełnosprawności nie wymaga dodatkowych rozwiązań w tym zakresie (np. choroby wieńcowe, choroby układu oddechowego, choroby wewnętrzne, cukrzyca). Kwestię dostosowania stanowiska pracy należy skonsultować z samym pracownikiem. Zapytajmy o jego potrzeby i preferencje, które są związane z organizacją miejsca pracy (umiejscowienie biurka, dobór oświetlenia, dodatkowy sprzęt czy specjalistyczne oprogramowanie).

Dobrym rozwiązaniem jest przeprowadzenie serii szkoleń dla kadry menadżerskiej oraz współpracowników, które wprowadzą ich w tematykę niepełnosprawności. Przygotowanie do współpracy w różnorodnym zespole jest kluczowym elementem późniejszej sprawnej komunikacji.

Ważne jest też:

- stałe podnoszenie kompetencji wszystkich pracowników firmy w zakresie „niepełnosprawności”
- audyty stanowisk pracy
- szkolenia dla działów HR
- organizacja wydarzeń i akcji promocyjnych

Wymienione czynniki są niezbędnym elementem budowania otwartości firmy i jej społecznej odpowiedzialności. Zatrudnianie osób z niepełnosprawnościami i budowanie różnorodnych zespołów pozytywnie wpływa na funkcjonowanie przedsiębiorstwa. Wspiera kreatywność, buduje atmosferę otwartości, pozwala na szersze widzenie pojawiających się problemów. W wielu przypadkach w bezpośredni sposób przekłada się też na wymierne korzyści finansowe.

SŁOWNIK POJĘĆ

- **Dostępność.** Właściwość środowiska fizycznego, transportu, technologii i systemów informacyjno-komunikacyjnych, towarów, produktów i usług, która pozwala osobom z niepełnosprawnościami na korzystanie z nich na zasadzie równości z innymi osobami. Dostępność może być zapewniona przede wszystkim dzięki stosowaniu koncepcji uniwersalnego projektowania, a także mechanizmu racjonalnych usprawnień (w tym technologii i urządzeń kompensacyjnych dla osób z niepełnosprawnościami).
- **Projektowanie uniwersalne (ang. Universal Design).** Projektowanie produktów, środowiska, programów i usług w taki sposób, by były użyteczne dla wszystkich w możliwie największym stopniu, bez potrzeby adaptacji lub specjalistycznego projektowania.
- **Racjonalne usprawnienia.** Zmiany i dostosowania, które nie nakładają nieproporcjonalnego lub nadmiernego obciążenia, w celu zapewnienia osobom z niepełnosprawnościami możliwości korzystania z usług, produktów, czy budynków. Przykłady racjonalnych usprawnień: przystosowanie pomieszczenia (zniesienie barier architektonicznych), odpowiednie wyposażenie, alternatywne formy komunikacji (na przykład wsparcie tłumacza polskiego języka migowego), transport dla osoby niepełnosprawnej, wydłużenie czasu obsługi.
- **Technologie asystujące i kompensacyjne.** Technologie, które znoszą bariery i umożliwiają osiągnięcie większej niezależności przez osoby z niepełnosprawnością. Po pierwsze są to urządzenia i oprogramowanie, które powstały dla wszystkich użytkowników (zgodnie z zasadami projektowania uniwersalnego). Po drugie- technologie asystujące przeznaczone dla osób z niepełnosprawnością, których celem jest kompensacja danej niepełnosprawności.
- **WCAG (ang. Web Content Accessibility Guidelines).** Zbiór wytycznych i zaleceń, które dotyczą tworzenia serwisów internetowych w dostępny sposób.

SPIS TREŚCI

I.	Czym jest dostępność?	3
II.	Program „Dostępność Plus”	5
III.	Gdzie przedsiębiorcy mogą szukać wsparcia na działania związane z dostępnością?	7
IV.	Zasady realizacji projektów unijnych zapewniających dostępność (standardy dostępności dla polityki spójności w latach 2014-2020).	14
V.	Dyrektywa Unii Europejskiej w sprawie dostępności produktów i usług (Europejski akt o dostępności)	16
VI.	Ustawa o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami . .	18
VII.	Główne wymagania dotyczące dostępnych stron internetowych	22
VIII.	Dostępne miejsca pracy i rekrutacja otwarta na osoby z niepełnosprawnościami	24
	SŁOWNIK POJĘĆ	28

www.konfederacjalewiatan.pl

www.facebook.com/konfederacjalewiatan

www.twitter.com/lewiatantweets

www.dostepnoscplus.gov.pl

www.facebook.com/dostepnoscplus

www.funduszeuropejskie.gov.pl

ISBN 978-83-61796-06-0